

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

7. Onyshchenko S., Hlushko A., Maslii O., Chumak O. (2024). Digital transformation of the national economy in the context of information environment development in Ukraine. Chapters of Monographs, in: “Transformations of national economies under conditions of instability”, published by the Scientific Route OÜ. Tallinn, Estonia, chapter 6, pages 169–197. DOI: <https://doi.org/10.21303/978-9916-9850-6-9.ch6>

8. Hlushko A. D. Conceptual principles of reforming the tax system of Ukraine in the conditions of European integration. Prospects for the development of finance in the conditions of European integration of Ukraine: monograph. Ptashchenko L., Yehorycheva S., Chychkalo-Kondratska I., Onyshchenko S., Berezhna A. [etc.]. Tallin: Estonia, IRETC MTÜ, 2022. P. 120–148.

УДК 338.24

*Дмитренко Алла Василівна,
доктор економічних наук, професор
Кучеренко Володимир Михайлович, студент
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ТРАНСФОРМАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ ТА ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРАХ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

В сучасних умовах перед великою кількістю підприємств постала проблема створення та розвитку системи забезпечення економічної безпеки. Система забезпечення та розвитку економічної безпеки бізнесу пов'язана з вирішенням правових, фінансово-економічних завдань, захистом економічних інтересів держави, підприємств, організацій та фізичних осіб. Також розвиток суб'єктів господарювання, глобалізаційні процеси в економіці, спонукають вітчизняні суб'єкти господарювання до пошуку та впровадженню заходів щодо захисту своїх економічних інтересів на національному та міжнародному рівнях. Система забезпечення економічної безпеки бізнесу має бути ключовим напрямом стратегічного управління суб'єктами господарювання. Протидія економічним порушенням в бізнесі і актуалізує тему дослідження. Також ці проблеми гостро постануть перед бізнесом в період повоєнного відновлення та розвитку держави. Отже, систему забезпечення економічної безпеки бізнесу в Україні слід розглядати з позиції стану захищеності, який проявляється у можливості розвитку суб'єктів господарювання з урахування існуючої ресурсної бази.

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується високим рівнем невизначеності, зумовленим військовою агресією, необхідністю післявоєнного відновлення та активізацією процесів європейської інтеграції. У таких умовах бухгалтерський облік перестає бути просто інструментом фіксації господарських операцій. Він трансформується у стратегічну інформаційну базу для фінансового моніторингу та забезпечення економічної безпеки держави. Особливої ваги набуває розвиток облікових систем у державному та фінансовому секторах, оскільки саме вони є фундаментом стабільності національної фінансової системи та запорукою досягнення цілей сталого розвитку.

Питання модернізації обліку в контексті економічної безпеки досліджували такі вчені, як О. Канцуров, С. Левицька, В. Пархоменко та інші [4, с. 27–35]. Проте швидка зміна зовнішніх чинників потребує постійного перегляду пріоритетів розвитку облікових систем, зокрема в частині прозорості використання бюджетних коштів та управління ризиками у фінансових установах.

Стан бухгалтерського обліку в державному секторі наразі перебуває на стадії завершення тривалого процесу реформування, базою якого є Стратегія модернізації системи управління державними фінансами. Основним вектором залишається перехід на Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС), які розроблені на основі міжнародних стандартів (IPSAS) [2, 3].

Розглянемо ключові проблеми, які тут залишаються. Недостатня інтеграція. Облікові дані не завжди корелюють із показниками бюджетної звітності в режимі реального часу, що створює ризики для оперативного фінансового моніторингу. Оцінка активів. В умовах війни виникає гостра потреба в розробці методик обліку втрат, пошкоджень та оцінки збитків державного майна, що є критичним для економічної безпеки. Діджиталізація. Попри впровадження системи «E-Data» та «Є-звітність», автоматизація облікових процесів безпосередньо в установах часто залишається фрагментарною. Перспективи розвитку в цьому секторі вбачаю у створенні єдиного інформаційного простору, де облікові дані будуть доступні для контролюючих органів та громадськості (в межах безпекових обмежень), що мінімізує корупційні ризики та сприятиме сталому управлінню ресурсами. У фінансовому секторі (банки, страхові компанії, небанківські фінансові установи) ситуація дещо інша. Цей сектор вже тривалий час працює за МСФЗ, що забезпечує високу якість фінансової інформації. Однак у парадигмі сталого розвитку (ESG-концепція) облік у фінансових установах має трансформуватися у бік розкриття нефінансової звітності.

Перспективи розвитку обліку у фінансовому секторі включають облік екологічних та соціальних ризиків. Фінансові установи мають відображати, як їхні інвестиційні портфелі впливають на цілі сталого розвитку. Посилення ролі внутрішнього аудиту. В системі економічної безпеки банків бухгалтерський облік стає превентивним інструментом виявлення сумнівних операцій (compliance). Впровадження AI та Big Data. Використання інтелектуальних систем для аналізу транзакцій дозволяє автоматизувати фінансовий моніторинг, роблячи його більш точним та швидким. Взаємозв'язок обліку та економічної безпеки проявляється у забезпеченні інформаційної прозорості. Коли облік у державному секторі є чітким, а у фінансовому – прогнозованим, держава отримує можливість ефективно перерозподіляти ресурси на пріоритетні напрямки: обороноздатність, соціальний захист та екологічні проекти. Це і є реалізацією парадигми сталого розвитку [5].

Бухгалтерський облік у державному та фінансовому секторах сьогодні є «першою лінією оборони» економічної безпеки [1]. Стан його розвитку можна охарактеризувати як перехідний – від традиційної фіксації до стратегічного управління.

Перспективи розвитку полягають у наступних кроках. Повній гармонізації вітчизняного законодавства з вимогами ЄС (директиви з обліку та звітності). Впровадженні інтегрованої звітності, яка поєднує фінансові показники з показниками сталого розвитку (ESG). Максимальній автоматизації процесів фінансового моніторингу для запобігання відтоку капіталу та нецільового використання бюджетних коштів. Саме така трансформація дозволить створити стійку економічну систему, здатну протистояти зовнішнім загрозам та забезпечити добробут майбутніх поколінь.

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» URL: <https://www.rada.gov.ua/> (дата звернення: 21.04.2026 р.).
2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору (IPSAS). URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhнародni-standarty-finansovoi-zvitnosti--perekladukrainskoiu-movoju---rik?category=dohidna-politika&subcategory=buhgalterskij-oblik>. (дата звернення: 21.04.2026 р.).